

Werkdocument met randvoorwaarden voor gebieden voor zonnevelden en windmolens

Toelichting op de totstandkoming

Met behulp van alle reacties van inwoners en stakeholders in december 2020, komen we tot de volgende lijst met randvoorwaarden. Deze lijst geldt als basis voor de hele Kromme Rijnstreek om te komen tot globale gebieden (zoekzones) voor de grootschalige opwek van zonne-energie en windenergie. Iedere gemeente kan de randvoorwaarden nog verder aanvullen of verfijnen op basis van lokale waarden en wensen en zo nodig vaststellen.

Uit alle reacties (website, online gesprekken met inwoners en stakeholders) blijkt dat er voorkeuren zijn over hoe wel of niet opwek van duurzame energie plaats kan vinden. Ook is er weerstand. Dit heeft geleid tot een verdere uitsluiting van grote delen van het Kromme Rijngebied voor zonnevelden en windmolens.

Veel reacties over afstanden

De gewenste afstand van windmolens tot woningen varieerde in de reacties van 400 meter tot 10 x de tiphoogte (is ca 2,5 km). Bij het oprekken van de afstanden naar meer dan 400 meter blijkt dat er in de Kromme Rijnstreek amper ruimte is om duurzame energie op te wekken. Dit zou betekenen dat we geen/amper geschikte gebieden kunnen vinden om bij te dragen aan de opgave. Dit is voor de samenwerkende gemeenten in deze fase van het proces geen optie. Er is veel ingebracht over de afstanden van windmolens en (in mindere mate ook) van zonnevelden tot woningen. De achterliggende zorg daarbij is niet alleen het visuele effect op het landschap en de woonomgeving en de beleving ervan. Duidelijk is dat er vrees is voor geluidsoverlast (laag frequent en hoorbaar geluid), overlast van slagschaduw en van schitteringen en reflecties door zonnevelden. Met name bij geluid en slagschaduw van windmolens is er vrees voor effecten op de gezondheid van omwonenden.

Werkafspraken

Dat heeft geleid tot onderstaande werkafpraak waarbij we voor de zoektocht naar globale gebieden voor windmolens uit blijven gaan van de afstand van minimaal 400 meter tot woningen. Lokaal gaan we dan per initiatief en project beoordelen hoe we rekening kunnen houden met de achterliggende zorgen m.b.t. overlast en gezondheid. Zorgen die we serieus nemen. We houden ons daarbij uiteraard aan de huidige wettelijke geluidsnormen en normen voor slagschaduw. Innovatie om te komen tot steeds stillere windmolens heeft ook invloed op de te maken afwegingen. Voor zonnevelden is geen afstand opgenomen tot woningen, maar is de randvoorwaarde toegevoegd dat hinder in de vorm van schitteringen, warmtereflectie en geluid vanuit een zonneveld voor de omgeving wordt voorkomen.

Zonnevelden

1. Plaatsing van zonnevelden in Natura 2000-gebieden, aangewezen weidevogelkerngebieden en ganzenrustgebieden is uitgesloten. Plaatsing van zonnevelden in de nabijheid ervan, mag de beschermde waarden van deze gebieden niet aantasten.
2. Plaatsing van zonnevelden in natuurgebieden (NNN en Groene Contour) moet gepaard gaan met een versterking van de lokale natuurwaarden.

3. Plaatsing van zonnevelden in gebieden van cultuurhistorische waarden en binnen de Hollandse Waterlinie is alleen mogelijk als dit deze waarden niet aantast en bij voorkeur versterking van deze waarden oplevert.
4. Bij plaatsing van zonnevelden in de buurt van Rijksmonumenten en binnen beschermde stads- en dorpsgezichten moet rekening gehouden worden met het aanzicht en bestaande zichtlijnen. We zorgen dat het zonneveld niet zichtbaar is vanuit de zichtlijnen op het beschermde stads-en dorpsgezicht en omgekeerd.
5. We plaatsen zonnevelden bij voorkeur langs snel- en provinciale wegen, kanalen en spoorlijnen.
6. Bij het plaatsen van zonnevelden op agrarische percelen wegen we de agrarische waarden mee. We streven naar een goede balans tussen gewenste opwek van duurzame energie en de agrarische waarden. En we kijken of het plaatsen kan bijdragen aan de continuïteit van de agrarische bedrijven. Tot 2030 zal er maximaal 2% van de totale oppervlakte van de 4 gemeenten samen worden ingezet voor een zonneveld.
7. Bij het plaatsen van een zonneveld wordt de landschapskwaliteit ter plaatse, zoals ook weergegeven in het landschapsontwikkelingsplan, als uitgangspunt gehanteerd.
8. Bij het plaatsen of inpassen van een zonneveld wordt hinder in de vorm van schitteringen, warmtereflectie en geluid voor de omgeving zoveel mogelijk voorkomen.
9. Bij de plaatsing van zonnevelden streven we naar zo veel mogelijk efficiëntie bij aansluiting op het stroomnet. Daarbij wordt ook gekeken naar de balans tussen de opwek van windenergie en de opwek van zonne-energie.

Toelichting

Ad 1. Afstanden zijn niet opgenomen omdat ze bedoeld zijn hinder te voorkomen. Door het voorkomen van hinder als doel te stellen kan maatwerk worden toegepast.

Ad 6. Deze 2% is afgeleid van 562 hectare. Totaal bedraagt de oppervlakte (inclusief dorpen) van de 4 gemeenten 28.094 hectare.

Ad 9. Zonnevelden vragen vanwege hun piekstroom in voorjaar en zomer een relatief hoge aansluitwaarde (vermogen dat je op het stroomnet kwijt kunt). Bij gelijke stroomproductie gedurende het jaar, vraagt een zonneveld circa 3 keer zoveel aansluitwaarde als een windmolen. De aansluitwaarden op het net zijn niet onbeperkt zodat daar efficiënt mee omgegaan moet worden. Uitbreiding is mogelijk, maar kost veel tijd en geld. De investeringen die daarmee gemoeid zijn, betekenen dus een verhoging van de vaste lasten voor alle stroomgebruikers in het werkgebied van de netbeheerder.

Voorwaarden voor initiatiefnemer zonnevelden

1. De lokale gemeenschap moet profiteren van een energieproject. De initiatiefnemer laat zien hoe hij hier voor zorg draagt. We streven naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap, op een manier dat alle inwoners hier financieel in kunnen participeren. De financiële participatie wordt bij voorkeur middels een coöperatieve vereniging vorm gegeven.

2. De initiatiefnemer laat zien hoe omwonenden zo optimaal mogelijk worden betrokken en laat zien hoe hij de inbreng van de omwonenden heeft verwerkt. Omwonenden zijn in ieder geval degenen waarvan het perceel grenst aan het zonneveld en degenen die zicht hebben op het zonneveld. Dit kan ook buiten de gemeentegrens zijn.
3. De initiatiefnemer van zonnevelden houdt zich bij plaatsing aan de 'Gedragscode zon op land' van Holland Solar.
4. Bij ieder project wordt een natuurtoets uitgevoerd om de mogelijk schadelijke effecten van het project op de natuur in beeld te brengen.
5. De bodem wordt na ontmanteling van een zonneveld weer geschikt gemaakt voor een volgende bestemming (bv. agrarisch). De exploitant ruimt na ontmanteling de materialen op en deze worden zoveel mogelijk gerecycled.
6. De bodemkwaliteit (chemisch, biologisch en hydrologisch) wordt voor installatie en na ontmanteling van de installatie onderzocht. Dit mag na ontmanteling van de installatie niet achteruit zijn gegaan. Of moet binnen een jaar weer op oorspronkelijk niveau zijn gebracht.
7. Het zonneveld wordt op een goede manier landschappelijk ingepast. Bijvoorbeeld door een zo laag mogelijke opstelling of voorzien van een groene omheining, bestaande uit gebiedseigen plantensoorten, zodat het zonneveld niet te nadrukkelijk aanwezig is in het landschap, en waarbij aangesloten wordt bij de lokale landschappelijke waarden.

Toelichting

Ad 1. De energiecoöperaties hebben een voorstel gedaan voor definiëring van het lokaal eigendom. Deze is opgenomen als bijlage 8.

Ad 4. Dit is een wettelijk eis.

Windmolens (5,6 MW)

1. Plaatsing van windmolens is uitgesloten in Natura 2000 gebieden, aangewezen weidevogelgebieden, stiltegebieden, natuurgebieden (NNN en Groene contour) en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Plaatsing van windmolens in de nabijheid ervan, mag de beschermde waarden van deze gebieden niet aantasten.
2. We voorkomen plaatsing van windmolens in gebieden met cultuurhistorische waarden (zoals Langbroekerweteringgebied en Limes) en houden rekening met het effect op beschermde stads- en dorpsgezichten (zoals aanzicht en bestaande zichtlijnen).
3. We plaatsen windmolens bij voorkeur langs snelwegen (A12, A27) en kanalen (het Amsterdam-Rijnkanaal).
4. Windmolens worden zoveel mogelijk geclusterd en in lijn gebracht met landschappelijke structuren.
5. Zoekzones (globale gebieden) voor windmolens worden gekozen op basis van de in januari 2021 geldende wetgeving. In de praktijk zal bij het aanwijzen van zoekzones de afstand van een windmolen tot de bebouwde kom en beoogde woningbouwlocaties minimaal 400 meter bedragen op grond van verwachte geluidshinder. De afstand kan voor een specifieke locatie

in de toekomst wijzigen. Ook toekomstige wijzigingen in wetgeving in het kader van gezondheid kunnen de afstand van een specifiek locatie voor een windmolen tot geluidsgevoelige gebouwen mogelijk doen veranderen. We accepteren daarmee dat windmolens altijd een vorm van hinder zullen geven op de omgeving.

6. Bij de plaatsing van windmolens geldt de wettelijke geluid-eis van maximaal gemiddeld 47 dB overdag (L_{den}) en maximaal gemiddeld 41 dB 's nachts (L_{night}).
7. Bij de plaatsing van windmolens gelden de wettelijke eisen ter voorkoming van slagschaduw op slagschaduwgevoelige gebouwen (zoals woningen).
8. Bij de plaatsing van windmolens streven we naar optimale efficiëntie bij aansluiting op het stroomnet. Daarbij wordt ook gekeken naar de balans tussen de opwek van windenergie en de opwek van zonne-energie
9. Bij ieder project zijn de wettelijke regels van kracht zoals een natuurtoets om de mogelijk schadelijke effecten in beeld te brengen van windmolens voor de natuur / populaties en het in kaart brengen van archeologische waarden.

Toelichting

Ad 1 Het uitgangspunt om windmolens niet in het nationaal park te plaatsen botst op enkele plekken met het uitgangspunt om windmolens langs infrastructuur (bv snelwegen) te plaatsen.

Ad2 Onderzoek naar eventuele plaatsing van windmolens en zonnevelden in de Nieuwe Hollandse Waterlinie loopt nog. Inwoners hebben hier geen uitgesproken bezwaar tegen.

Ad 3. In de keuze van zoekzones zijn ook andere gebieden mogelijk geschikt.

Ad 5. Afstanden zijn volop bediscussieerd met inwoners en stakeholders. We houden in het vinden van zoekzones de minimale afstand van 400 meter aan en waar mogelijk meer, om te voorkomen dat er in dit stadium te veel plekken afvallen. De wettelijke geluidseisen en normen voor slagschaduw blijven gelden. Het voorkomen van hinder is maatwerk. Dit krijgt in de verdere uitwerking een plek. We accepteren dat visuele hinder blijft en ook op grote afstand windmolens zichtbaar zijn.

Ad 6. Zonnevelden vragen vanwege hun piekstroom in voorjaar en zomer een relatief hoge aansluitwaarde (vermogen dat je op het stroomnet kwijt kunt). Bij gelijke stroomproductie gedurende het jaar, vraagt een zonneveld circa 3 keer zoveel aansluitwaarde als een windmolen. De aansluitwaarden op het net zijn niet onbepaald zodat daar efficiënt mee omgegaan moet worden. Uitbreiding is mogelijk, maar kost veel tijd en geld. De investeringen die daarmee gemoeid zijn, betekenen dus een verhoging van de vaste lasten voor alle stroomgebruikers in het werkgebied van de netbeheerder.

Voorwaarden voor initiatiefnemer windmolens (5,6 MW)

1. De lokale gemeenschap moet profiteren van een energieproject. De initiatiefnemer laat zien hoe hij hier voor zorg draagt. We streven naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap, op een manier dat alle inwoners hier financieel in kunnen participeren. De financiële participatie wordt bij voorkeur middels een coöperatieve vereniging vorm gegeven.

2. De initiatiefnemer laat zien hoe omwonenden zo optimaal mogelijk worden betrokken en laat zien hoe hij de inbreng van de omwonenden heeft verwerkt. Omwonenden zijn degenen die op een afstand van 10x de tiphoogte van windmolens wonen. Dit kan ook buiten de gemeentegrens zijn.
3. De initiatiefnemer werkt aan een gesocialiseerde grondvergoeding voor windmolens. Dat betekent dat minimaal alle grondeigenaren op het naastgelegen percelen een vergoeding krijgen en niet alleen de eigenaar van het perceel waar de molen geplaatst wordt.
4. De initiatiefnemer van windmolens houdt zich bij plaatsing aan de 'Gedragscode Wind op Land' van NWEA en NLVOW.
5. De exploitant ruimt na ontmanteling de materialen op. Deze worden zoveel mogelijk gerecycled. De exploitant zorgt er na ontmanteling voor dat de grond weer bruikbaar is voor in principe de oorspronkelijke bestemming.
6. De initiatiefnemer zorgt er voor dat de overlast voor omwonenden en de natuur zo goed als mogelijk wordt beperkt en gezondheidsschade wordt voorkomen.

Toelichting

Zie de toelichting bij zonnevelden

Ad 3. De uitwerking van dit voorschrift vindt plaats in het participatieproces. Ook omwonendenvergoedingen worden hier bepaald.